

Reviews

Recenzja książki „Starość i jej oblicza. Wybrane psychologiczne aspekty funkcjonowania osób starszych”, Justyna Kurtyka-Chałas, Towarzystwo Wydawnictw Naukowych Libropolis, Lublin 2014, ss. 130.

Książka autorstwa Justyny Kurtyki-Chałas pt. „Starość i jej oblicza. Wybrane aspekty funkcjonowania osób starszych” została wydana w roku 2014 przez Towarzystwo Wydawnictw Naukowych Libropolis w Lublinie. Stanowi ona owoc przeprowadzonych badań empirycznych w ramach projektu zatytułowanego „Psychospołeczne aspekty funkcjonowania osób starszych”.

Rozwój jednostki w okresie późnej dorosłości przebiega indywidualnie. Jak podkreśla Autorka: „Jakość i sposób przeżywania starości zależy nie tylko od posiadanych cech osobowości, umiejętności, kompetencji, ale również od bilansu i oceny własnego życia, a także obszaru wsparcia społecznego i posiadanych relacji interpersonalnych. Nie bez znaczenia pozostaje również obszar umiejętności radzenia sobie, z coraz liczniejszymi w tym wieku, stratami personalnymi”. W związku z tym Justyna Kurtyka-Chałas wytyczyła następujący cel swojej pracy – odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób osobowość, postawy i satysfakcja życiowa mogą wyjaśnić funkcjonowanie seniorów oraz jakie różnice występują pomiędzy podopiecznymi domów pomocy społecznej a osobami mieszkającymi w swoich domach rodzinnych?

Pierwsza część książki to analiza literatury przedmiotu, która dotyczy funkcjonowania starszych ludzi. Zawiera opis fazy życia człowieka, jaką jest starość, charakteryzuje wybrane problemy dotyczące aktywności seniorów oraz ich życia w środowisku rodzinnym. Zwięźle syntetyzuje także teorie adaptacji do starości i wybrane aspekty doświadczania satysfakcji życiowej przez ludzi starych. Bibliografia wykorzystana do kwerendy

jest dość zróżnicowana, zawiera zarówno wydawnictwa zwarte, jak i artykuły w czasopiśmie. W niewielkim stopniu zostały uwzględnione również źródła internetowe.

Kolejny rozdział stanowi opis metodologii badawczej, który obejmuje założenia i cel badania, problemy i hipotezy badawcze, zmienne, techniki, dobór grupy oraz przebieg badań. Wartościowy jest wybór Badaczki wykorzystanych narzędzi badawczych. Zastosowała Ona Listę Przymiotnikową ACL, Kwestionariusz Postaw Życiowych KPŻ, a także Skalę Satysfakcji z Życia SWLS, dzięki czemu uzyskała odpowiedzi na interesujące sformułowane pytania badawcze. Podkreślenia wymaga również stosunkowo duża grupa badanych seniorów, która liczyła 304 osoby.

Następne rozdziały książki stanowią analizę i interpretację wyników badań własnych. Jest to najbardziej rozbudowana część opracowania. Rozdziały składające się na część empiryczną przedstawiają sylwetkę psychologiczną badanych osób starszych wraz z ich socjodemograficzną charakterystyką, różnice i podobieństwa pomiędzy kobietami a mężczyznami w określonych obszarach rozwojowych, jak również modele powiązań między wybranymi strukturami psychologicznymi. Uzyskane rezultaty potwierdziły zasadność doszukiwania się związków między satysfakcją i postawami życiowymi a osobowością jednostki.

Wyniki badań dla przejrzystej prezentacji Badaczka umieściła w licznych tabelach i na wykresach. Pewnym mankamentem wydaje się być trudne odczytywanie z nich danych dla osób niebędących psychologami. Czytelnik może czuć także niedosyt dotyczący przytaczania wypowiedzi badanych, ponieważ pojawiło się ich mało. Co prawda uzasadnić to można tym, iż badania miały charakter ilościowy, jednak poznawanie takich obszarów, jak satysfakcja życiowa rodzi potrzebę odkrycia świata przeżywanego jednostki, odzwierciedlanego w wypowiedzianych przez nią słowach.

Ostatni rozdział – dyskusja wyników oraz zwięzłe zakończenie dopełniają całości recenzowanego opracowania. W zamykającej książkę dyskusji Badaczka w sposób czytelny przywołuje hipotezy wraz z opisem ich weryfikacji. Odpowiedzi na postawione pytania badawcze przyniosły ciekawe wyniki, które wydają się zaskakujące w niektórych kwestiach.

Uzyskane wyniki można przenosić na szerszą populację. Przeprowadzone badania mogą stanowić inspirację dla innych badaczy do przeprowadzenia ich w większym zakresie.

Książka ta jest udanym i wartościowym opracowaniem. Autorka, która jest doktorem psychologii wykorzystuje swoją wiedzę, doświadczenie i zainteresowania do przekazania szerokiemu gronu odbiorców cenne informacje na temat ważny dla społeczeństwa. Warto również dodać, że pod względem edytorskim tekst nie budzi raczej zastrzeżeń.

Niewątpliwie zaletą tej książki jest jej przydatność dla szerokiej grupy odbiorców. Zainteresować może zarówno teoretyków, zajmujących się gerontologią i psychologią rozwojową, jak również praktyków – pedagogów, psychologów, terapeutów oraz pracowników socjalnych. Przystępny język oraz syntetyczność opisu czyni ją także potencjalnie

interesującą dla studentów kierunków społecznych, a także samych seniorów. Dla tych ostatnich największą wartość może stanowić charakterystyka ich własnej osobowości, zachowań wraz z interpretacją psychologiczną.

Pomimo dużej liczby publikacji gerontologicznych w ostatnim czasie, eksplorowanie tematyki starości i starzenia się jest w pełni uzasadnione. Za faktem tym przemawia intensywne starzenie się społeczeństwa, coraz liczniejsza populacja seniorów. Ich życie, problemy, funkcjonowanie są bardzo interesującymi obszarami do eksploracji. Szczególnie, że każdego człowieka problem ten dotyczy lub będzie dotyczył, pośrednio lub bezpośrednio. Ponadto wydaje się, że brakuje badań empirycznych, porównujących funkcjonowanie seniorów żyjących w środowisku rodzinnym i instytucjonalnym, czego dokonała właśnie Autorka.

Katarzyna Sygulska

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie